
Collegevoorstel

Datum 29 juni 2021
Betreft Huisvesting buitenlandse werknemers.

Advies besluit:

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. Kennis te nemen van stand van zaken dossier huisvesting buitenlandse werknemers (locatieanalyse middelgrote locaties, registratie en handhaving);
2. Vast te stellen het rapport "Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord-Holland en gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen" en daarmee akkoord te gaan met de voorkeurszoekgebieden en de verdere uitwerking daarvan;
3. Het rapport "Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers" via de regionale Raadscommissie Noordkop voor wensen en bedenkingen voor te leggen aan de drie gemeenteraden.

Genomen besluit
Het college van burgemeester en wethouders besluit:

Kern van het voorstel

De provincie Noord-Holland heeft samen met de gemeenten Hollands Kroon, Den Helder en Schagen onderzoek gedaan naar geschikte locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers. Dit heeft 14 voorkeurszoekgebieden nabij kernen en Agriport opgeleverd. Binnen deze gebieden bepalen de provincie en de gemeenten in overleg met omwonenden en belanghebbenden de precieze locatie. Dat traject start in september. Op basis van de uitkomsten starten planologische procedures.

Inleiding

Buitenlandse werknemers zijn belangrijk voor de economie in de Kop van Noord-Holland. Helaas zijn er te weinig goede huisvestingslocaties; zo'n 3000 logiesplekken. Samen met de provincie Noord-Holland werken Den Helder, Hollands Kroon en Schagen aan het voorzien van oplossingen hiervoor. Hiervoor heeft de provincie opdracht gegeven aan adviesbureau Sweco om onderzoek te doen naar geschikte locaties voor middelgrote, permanente accommodaties (vanaf minimaal 100 plekken). Vanwege de omvang van het tekort is ingezet op 10-20 locaties, verspreid over deze drie gemeenten.

Naast het onderzoek wordt ook samengewerkt op het gebied van registratie en handhaving. In dit collegevoorstel wordt de stand van zaken weergegeven.

A. Locatieonderzoek: voorkeurszoekgebieden

Het uitgevoerde locatieonderzoek kent drie fasen:

- Fase 1 Oriëntatie en criteriabepaling: onder meer via bijeenkomsten met veertig belanghebbenden, zoals dorps- en wijkraden, bedrijven, uitzendbureaus, brancheorganisaties en huisvesters zijn criteria voor geschikte locaties verkend.

-
- Fase 2 Verkenning potentiële locaties: 1.300 inwoners en bedrijven uit de Kop hebben in een online enquête aangegeven hoe zij tegen het vraagstuk aan kijken. Gezamenlijk hebben zij meer dan 3.000 voorstellen gedaan voor geschikte plekken voor grootschalige huisvestingslocaties. Aangevuld met bekende initiatieven en deskresearch is een groslijst met 60 potentiële locaties gemaakt.
 - Fase 3 Locatie-analyse kansrijke locaties: op basis van criteria, die mede zijn gebaseerd op de resultaten van de enquête, de gehouden bijeenkomsten en provinciaal beleid, zijn de potentiële locaties geanalyseerd op kansrijkheid en wenselijkheid. Dit heeft geleid tot een shortlist van 25 locaties die als meest kansrijk worden beoordeeld. Deze locaties zijn bezocht en verder geanalyseerd op ontwikkelingsmogelijkheden en wenselijkheid. Dat heeft uiteindelijk geleid tot veertien voorkeurszoekgebieden.

De voorkeurszoekgebieden liggen in de buurt van bestaande werklocaties, sluiten aan op bestaande bebouwing, zijn goed bereikbaar en liggen buiten waardevolle natuurgebieden en landschappen. Deze gebieden zijn volgens de provincie en de gemeenten het meest kansrijk en noodzakelijk voor de ontwikkeling van grootschalige huisvestingslocaties. Voor elk van de zoekgebieden is een eigen factsheet opgesteld die inzicht geeft in de voorgestelde begrenzing van het zoekgebied, eventuele concrete locaties waaraan wordt gedacht of initiatieven die er zijn en specifieke aandachtspunten en kansen bij verdere planvorming. Met de realisatie van grootschalige huisvestinglocaties in de veertien voorkeurszoekgebieden kan het tekort van 3.000 huisvestingsplekken voor buitenlandse werknemers in de Kop van Noord-Holland worden opgelost.

Nadere uitwerking via participatie en marktconsultatie

De exacte locaties zijn nu dus nog niet bekend. Dit vergt een nadere uitwerking, met participatie van betrokkenen, zoals omwonenden en andere belanghebbenden (nabijgelegen bedrijven, sportverenigingen enz). Dit is van groot belang, om de lokale kennis te benutten voor het bepalen van de juiste plekken en om het draagvlak voor de ontwikkeling te vergroten. Na de zomervakantie gaat Sweco hiermee aan de slag. Provincie en gemeenten blijven hierin nauw met elkaar samenwerken. Eerst bepalen zij welke zoekgebieden voorrang krijgen; het is qua organisatie en capaciteit niet mogelijk om alle 14 gebieden tegelijkertijd aan te pakken. Daarbij speelt mee dat de zoekgebieden onderling van elkaar verschillen, waardoor sommige ook meer prioriteit verdienen dan andere (bijvoorbeeld andere waar al concrete, kansrijke initiatieven lopen).

De nadere uitwerking zal bestaan uit sessies met bewoners en belanghebbenden, waarbij binnen (of nabij, als daar goede argumenten voor zijn) de zoekgebieden gezocht wordt naar de meest geschikte locaties, op basis van criteria zoals onder andere ruimtelijke kwaliteit (landschappelijke inpassing en beeldkwaliteit), ontsluiting, mogelijkheden voor integratie/versterken sociale samenhang, vergroten leefbaarheid, voorzieningen, mogelijkheden en wensen ten aanzien van beheer en toezicht en de vorm (architectuur, modulair, meerlaags of vakantiepark-achtige opzet). Ook betrekken we marktpartijen, zowel partijen die zich al gemeld hebben, als andere partijen via een open en transparant proces. Deze marktconsultatie valt deels samen met het participatiespoor om de exacte locaties te vinden en deels zullen de uitkomsten van dat spoor input zijn voor het betrekken van de markt.

Planologische procedures

Hierna starten de planologische procedures voor de locaties. De lijn die in de stuurgroep huisvesting buitenlandse werknemers in de Kop van Noord-Holland is besproken, gaat uit van het opstellen van bestemmingsplannen door gemeenten. De Kopgemeenten zijn dan ook als eerste aan zet om de locaties planologisch mogelijk te maken en zien ook voldoende kansen hiervoor in de 14 geselecteerde zoekgebieden. Verder is afgesproken dat aan het einde van het traject de provincie een

inpassingsplan inzetten, als het proces op gemeenteniveau niet het gewenste resultaat heeft. De gemeenten kunnen de provincie hier dan om verzoeken, of om andere ondersteuning (bijvoorbeeld in ambtelijke capaciteit).

Planning

16 juni: raads- en statenleden zijn door de stuurgroep geïnformeerd over de uitkomsten en vervolg van het locatie-onderzoek

24 juni: provincie, gemeenten en Sweco hebben betrokken partijen geïnformeerd

29 juni: de colleges GS en B&W stellen het rapport van Sweco vast, waarmee de voorkeurszoekgebieden zijn bepaald en akkoord wordt gegaan met verdere uitwerking (participatie en marktconsultatie). De colleges B&W bieden het rapport via de R.R.N. voor wensen en bedenkingen aan de gemeenteraden aan en GS bespreekt het rapport op 30 augustus in de statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat.

Vanaf september: nadere uitwerking voorkeurszoekgebieden

B. Registratie en handhaving

In aanvulling op het locatieonderzoek, werken Hollands Kroon, Schagen en Den Helder samen aan een registratie- en inschrijvingsmodel en een handavingsstructuur. Dit is onder andere belangrijk om meer inzicht te verkrijgen in het aantal arbeidsmigranten in de gemeente, om te beoordelen of er voldoende huisvesting is en of de geboden huisvesting ook veilig is. Door een gezamenlijke aanpak voor betere inschrijving en registratie, hebben we de arbeidsmigranten beter in beeld.

Door samen te werken, ondervangen we bovendien het risico dat een waterbedeffect ontstaat wanneer elke gemeente een andere manier van inschrijven en registreren hanteert, en men kiest voor de gemeente met de gunstigste registratievoorwaarden.

Registratiemodel:

Iedere arbeidsmigrant die in Nederland wil werken is verplicht een BSN-nummer aan te vragen. Dit gebeurt via het RNI (Registratie niet ingezetene). Voor Noord-Holland kan dit in Alkmaar. Bij inschrijving in het RNI is een verblijfadres niet noodzakelijk.

Arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Nederland werkzaam zijn, moeten zich verplicht inschrijven in de basisregistratie personen (BRP) van de gemeente waar zij verblijven. Dit gebeurt echter niet altijd. Arbeidsmigranten ontvangen bij de inschrijving in het RNI een BSN-nummer; dat is voldoende voor het ontvangen van salaris voor hun werkzaamheden. De motivatie, zowel bij arbeidsmigrant als werkgever, is dan ook niet heel hoog om zich in te schrijven in het BRP. Gemeenten hebben daardoor minder inzicht in het aantal arbeidsmigranten die in hun gemeente verblijven.

De Kopgemeenten hebben afgesproken om legale verhuurders te verplichten een digitaal nachtregister bij te houden. Het is al bij wet verplicht om als huisvester een nachtregister bij te houden. Deze nachtregisters worden in de praktijk vaak niet gedeeld met de gemeente. Samen met de Kopgemeenten willen wij deze regeling uitbreiden door een specifiek digitaal nachtregister van de gemeente verplicht te stellen. Zo wordt het inzichtelijk hoeveel arbeidsmigranten er verblijven in de gemeente. Het digitaal nachtregister geeft een signaal als arbeidsmigranten langer dan vier maanden in Nederland verblijven en derhalve ingeschreven moeten worden in de BRP. De Kopgemeenten schrijven de arbeidsmigrant actief in het BRP (op locatie) volgens het Westlandse model

Na de zomer start een pilot met onder andere tien verhuurders in de agrarische sector en een aantal grotere huisvesters. Naar verwachting wordt eind 2021/begin 2022 gestart met de uitrol naar andere verhuurders. Als gemeenten werken we hierin samen met LTO. Om ervoor te zorgen dat huisvesters gebruik gaan maken van het digitale nachtregister, wordt er een marketingcampagne opgestart.

Handhavingsstructuur:

De Kopgemeenten werken gezamenlijk aan een handhavingsstructuur. We zien dat er een tekort is aan kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten en het is dan ook erg lastig om bij illegale huisvesting te handhaven wanneer wij als gemeente de bewoners geen goed alternatief kunnen bieden. Om deze reden hebben we er gezamenlijk voor gekozen om wel huisvestingscontroles te houden, maar alleen op te treden bij bouw- en brandonveiligheid, extreme overlast of uitbuiting. Als er geen sprake is van een onveilige woon- of werksituatie en er geen alternatieve woonruimte beschikbaar is, treden de gemeenten in principe niet handhavend op. Iedere gemeente bepaalt op basis van de eigen prioriteit wanneer ze wel handhaaft. Een voorbeeld is de handhaving op recreatieparken.

Zodra er alternatieve woonruimte voor de arbeidsmigrant beschikbaar is, treden de gemeentes tegen illegale verhuur handhavend op.

De registratie maakt het handhavend optreden eveneens eenvoudiger, doordat toezichthouders ter plaatse kunnen zien hoeveel arbeidsmigranten er verblijven in een accommodatie.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het beoogd maatschappelijk effect is het voorzien van voldoende huisvesting van buitenlandse werknemers.

Kader

Een belangrijk kader om te komen tot de voorkeurszoekgebieden is de in het onderzoeksrapport opgenomen afwegingsmatrix. De opgenomen criteria zijn een maatstaf voor de wenselijkheid en verwachte haalbaarheid van de voorgestelde locaties. Tevens zijn de Provinciale Omgevingsverordening en de gemeentelijke bestemmingsplannen belangrijke kaders.

Regionaal belang

De problematiek van huisvesting buitenlandse werknemers is gemeentegrens-overstijgend. Er bestaat tevens een wens om de locaties regionaal te verspreiden en op lokaal niveau vraag en aanbod verder af te stemmen.

Maatschappelijk draagvlak

De voorliggende besluitvorming is niet direct tot stand gekomen door middel van participatie. Vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers en stakeholders zijn betrokken bij het opstellen van het onderzoeksrapport. De uitwerking van de voorkeurszoekgebieden gaat via participatie en marktconsultatie.

Financiële consequenties

Geen.

Communicatie van het besluit

De communicatie over dit thema verloopt via de Provincie Noord-Holland. Na vaststelling van het rapport in Gedeputeerde Staten en colleges van Hollands Kroon, Den Helder en Schagen, communiceert de provincie hierover met een nieuwsbericht. Daarbij zijn in een eerdere fase de raden en Staten geïnformeerd, zijn er sessies gehouden met belanghebbenden en zijn inwoners van de Kop van Noord-Holland betrokken in de onderzoeksfase.

Ook in het vervolgtraject is participatie van belang; omdat het rapport spreekt van voorkeurszoeklocaties op basis van de eerdere participatie, zijn exacte locaties nog onbekend. In de vervolgfase, die in september van start gaat, wil onderzoeksbureau Sweco betrokkenen vragen om te helpen bij de verdere uitwerking. Betrokkenen zijn onder meer omwonenden en andere belanghebbenden (nabijgelegen bedrijven, sportverenigingen etc.). De participatie is van groot belang, om de lokale kennis te gebruiken voor het bepalen van de juiste locaties en om het draagvlak voor de ontwikkeling te vergroten.

Meegezonden bijlagen

1. Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord-Holland en gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen (eindconcept Sweco 20 mei 2021)
2. Adviesvoorstel aan gemeenteraden (Regionale Raadscommissie Noordkop)
3. Concept -besluit gemeenteraden Den Helder, Hollands Kroon en Schagen.